

Spanien bäst i världen på att handha organdonationer

Antalet donatorer fortsätter att minska i Sverige

Spanien har under de senaste tio åren utvecklats till världens ledande land då det gäller att handha organdonationer. Grunden är ett starkt nationellt program och kvalitetssäkring.

Sverige kommer mycket långt efter och har dessutom en negativ trend i fråga om organdonatorer under senare år.

II Bilden i Spanien var för drygt tio år sedan densamma som i Sverige. Då infördes ett nytt program, som blivit oerhört framgångsrikt med kraftigt ökande antal organdonationer.

Programmet är nationellt med en organisation som ansvarar för att ta hand om organ och att fördela dem. Dessutom svarar den för information kring donationer.

Det berättade Blanca Miranda, transplantationskoordinator, när hon nyligen gästföreläste vid Socialstyrelsens årliga möte kring transplantationsfrågor.

Det finns en stark decentralisering i den spanska organisationen som på drygt tio år vuxit från 30 till 139 koordinationslag. Satsningen har lett till att antalet organdonatorer ökat från 569 år 1989 till 1 345 i fjol. I Sverige är siffran nu under 100.

Även när det gäller vävnadsdonation visar siffrorna en mycket kraftig uppgång i Spanien.

Det ökande antalet donationer medför att resultatet av transplantationerna blir bättre och bättre. Det innebär också

FOTO: LARS-OLOF NIKÉN

Sedan ett starkt nationellt program infördes i Spanien har antalet organdonationer mer än fördubblats, berättar Blanca Miranda.

att allt fler sätts upp på väntelistor, så köerna växer.

– Därför måste vi göra ännu mer. Vi måste få fram fler donatorer och kanske kan vi använda delad lever vid transplantationer, menade Blanca Miranda.

Hon pekade också på möjligheten att ändra kriterierna för att »godkänna« en donator. Redan har exempelvis den acceptabla åldern höjts. På de senaste tio åren har donatorernas medelålder ökat 12 år, från 38 till 50.

I Spanien finns också ett kvalitets-

kontrollprogram där sjukhusen kvartalsvis redovisar sin verksamhet till centralorganisationen.

Blanca Miranda underströk att det finns stora möjligheter att få fler att donera organ. Men då måste alla bli delaktiga, allt ifrån beslutsfattare till allmänheten, som måste informeras bättre.

Hon pekade på att det mellan olika regioner i Spanien är väldigt stora skillnader i hur anhöriga ställer sig till donation. Som sämst säger bara 15 procent ja, som bäst 50 procent.

Lättare få ja efter bra vård

Genomgående gäller att ju bättre vården varit på sjukhuset desto lättare får man ett ja. Och ju färre anhöriga som tillfrågas desto lättare blir det också ja.

Spanien har även ett internationellt utbyte av organ för donation, men inte med Portugal som man skulle kunna tro utan med Frankrike och Italien.

Håkan Gäbel, svensk samordnare för donationsfrågor på Socialstyrelsen, berättade att den svenska donationstrenden är negativ. De tre senaste åren har antalet organdonationer varit 129, 108 respektive 97.

I den trenden ser han positiva förtecken, bland annat att vi har få olyckor med dödlig utgång. Men han pekar också på negativa förtecken varav ett är att de anhöriga inte alltid tillfrågas om organdonation på bästa sätt.

Tom Ahlgren

Pacemakerregistret på Internet

Pacemakerregistret och Läkarnätet AB, som driver portalen ronden.se, har tecknat en överenskommelse om att utveckla ett Internetbaserat kvalitetssystem för uppföljning av pacemakerpatienter.

II Årligen görs omkring 5 000 pacemakeroperationer i Sverige.

Pacemakerregistret gör det möjligt för läkarna att kunna följa upp operationsresultat och apparatkomplikationer. Syftet är att kvalitetssäkra och förbättra vården.

Det register som finns i dag har en rad svagheter i form av tidsfördröjning, dubbelarbete och risk för inmatningsfel. Det bygger på att varje läkare fyller i en pappersjournal, eller lämnar uppgifter via diskett, och att informationen sedan matas in i en central dator på Karolinska sjukhuset i Stockholm.

När det nya systemet sjösätts under hösten kommer läkaren via portalen ronden.se att on-line kunna överföra uppgifter om pacemakeringrepp och patientstatus. Läkaren kan omedelbart jämföra resultatet vid sin egen klinik med riksgenomsnittet.

Säkerheten är i samma kategori som den som används inom försvaret. Läkarens identitet kommer att kontrolleras bland annat genom skyddade lösenord och pinkoder.

Den inopererade pacemakern är en svensk uppfinning från 1950-talet. De första patienterna i världen med sådana var svenska. Nu kan Sverige också bli först med kvalitetsuppföljning av pacemakerpatienter via Internet.

Det nuvarande pacemakerregistret startade 1989 och omfattar cirka 40 000 patienter. Varje patient får lämna sitt medgivande. •